

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Станислав Семерджиев,

хабилитиран по научното направление

„Кинознание, киноизкуство и телевизия“

за получаване на образователно-научна степен “доктор” за дисертация на **Деница Петрова**

на тема **ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ФИЛМОВАТА АУДИТОРИЯ В НОВИТЕ МЕДИИ**

Представеният за рецензия дисертационен текст на Деница Петрова е в изискуемия обем от 148 страници. Съдържа коректен научен апарат на оформление на цитиранията, използваната литература и референтните източници.

Приложени са подходящи за темата илюстративни схеми и таблици с актуални данни от дигиталната медийна ситуация. Повечето от тях са резултат от целенасочена изследователска работа на докторанта върху специализирани световни бази данни и не са присъствали до момента като аргументация в киноведски изследвания в научното поле у нас.

Приемам, че тази систематизация на източници и сведения по темата на разработката разширява приносното пространство в дисертацията.

Темата на дисертационния труд „Трансформация на филмовите аудитории в новите медии“ е актуална и докторантът е подходил към обекта на изследване с ясни тези, формулирани още в уводната част.

Там се представя и необходимото уточнение за използваната в анализите научна терминология. Мотивира се фокусът на аналитичната **Първа част**, свързана с преглед на развитието на традиционните и дигиталните медии. Осъществена е съпоставка на формирането и трансформациите в поведението на киноаудиториите при условията на традиционна и дигитална медийна среда. Върху тази методологическа основа успешно е разработен приносният аспект в цялата разработка. Подходът на сравнителния изкуствоведски анализ върху екранна емпирия от дигиталното битие на медийната среда мотивирано е проведен като инструмент за анализа в двете основни части на дисертацията.

Налице са и други съществени методологически уточнения още от въведението на дисертационния труд. Работно тук е уточнението, което авторът дава в тезисен вид: „Обект на научната работа е филмовата аудитория като звено от комуникативния процес в епохата на дигиталните медии. Идентичността на публиката в епохата на новите медии е съществено променена...“ /стр.6 от Автореферата/

Изследването последователно развива разбирането за промените в поведението на аудиториите в дигиталната медийна среда. В тази посока се обговаря научно употребата на термина “нови медии” и се посочва еволюцията в разбирането за дигиталните медии. Представени са систематично възгледи на изследователи по темата – авторитети в медиазнанието в световен мащаб и в българската научна общност. Сред тях се открояват имената на Маршал Маклуън, Лев Манович, Кристиян Мец, Владимир Игнатовски, Владимир Михайлов и Божидар Манов. Принос на автора на дисертацията е, че успява да съпоставя и да интерпретира от лична позиция техните възгледи през фокуса на разглежданата докторска теза.

Докторантът е имал предвид направената при обстояйното проучване на темата констатация, че в световен план с всеки изминат ден нарастват и научните статии и книгите, в

които се изследва темата за и в епохата на глобалните медии. И че в проученото значително количество от тях се появяват разнолики и често противоречиви мнения.

Направен е аналитичен разбор на преобладаващата част от тези позиции и са дадени обобщения върху същностната и неоспорима промяната, която изявява поведението на новите екранни аудитории в днешно време. Обобщения по тези постановки откривам на много места в труда, но ще се позова на синтетичния изказ на докторанта от стр. 5 на труда, че при промените в дигитална среда: „...новите медии, с новите дигитални технологични решения за гледане на филми по всяко време и на всяко място, напълно ще заместят посещението в киносалона, така както телефонът напълно измести телеграфа, DVD формата замести видео касетите и много други подобни примери за технологическия напредък от последното столетие. Киното, обаче, доказва своята резистентност към всички нови влияния и в никакъв случай не е готово да се „предаде“.

Интересна и оригинална теза на разработката се съдържа в коментара на избрани рецептивни теории от предишни епохи. Авторът дава убедителни аргументи за приложимостта на базисни възгледи на именити теоретици от средата на миналия век на киното в актуалния медиен контекст. Тезата е защитена чрез съпоставителния анализ на възгледи на Андре Базен и Валтер Бенямин. Находка на докторанта е проекцията на техните изкуствоведски и философски тези в днешната възприятелна среда, изпълнена с дигитални екранни послания. Коментират се в актуален дискурс постановки на Андре Базен от труда му „Митът за тоталното кино“, като се подчертава, че „развитието на дигиталните технологии единствено доказва неговите думи“. /на стр. 3 от Автореферата/

За да бъде достатъчно прецизна и аргументирана в изследването, Деница Петрова видимо познава референтните източниците по темата си в оригинал и превежда цитати от няколко чужди езика. Посочва съпоставки дори от различните издания на един и същи труд през годините, какъвто е случаят с фундаменталния онтологичен труд на Андре Базен „Qu'est-ce que le cinéma?“ Този добросъвестен подход прави справочната част от разработката полезна и за последващи аналитични трудове и за други учени.

В направения в Първа част исторически преглед на възгледите и екранните практики в различна рецептивна ситуация, в дисертацията се прави флашбек до времето на ранните изобретатели на кинотехнологиите. Паралелно с това е направено сравнение с ранното развитие на компютърните технологии.

Този исторически съпоставителен план в дисертацията е принципно и последователно изведен и се доказва като успешно работещ по темата. В резултат на това, приемам за действително приносно качество на труда „осъществената аналитична съпоставка между възгледите на влиятелни кино теоретици от 20-ти век и нови теоретични идеи за рецепция на екранната емпирия в актуалната медийна среда“, посочено като №2 в списъка за приносите на дисертационния труд.

Също и свързаният с него и претендиран като трети принос в дисертацията: „На историко-теоретично ниво е изградена хронологична система за проследяване на рецептивната ситуация в условията на традиционни и нови екранни медии и са създадени концептуални взаимовръзки на различие и подобие.“

Във **Втора част** на разработката докторантът се концентрира в широта върху посочения в увода обект на научната работа - филмовата аудитория като звено от комуникативния процес в епохата на дигиталните медии. Приемам постановката, че „идентичността на публиката в епохата на новите медии е съществено променена“ и това се дължи на факта, че т.н. масова

аудитория беше оставена на заден план след появата на новите медии, които доведоха със себе си новия, индивидуализиран в желанията си зрител – *потребителят*. Новите медии поставят този нов вид зрител-потребител в свръхмодерното дигитално битие, в рамките на което той се облагодетелства от редица нови характеристики на съвременните медийни канали, най-значими от които, мигновеност на достъпа и безкраен поток от съдържание, с *привидно* всеобхватна възможност за избор.“

В заключителната част на тази глава се прави полезен анализ на събраните от различни актуални източници статистически сведения и обобщения за аудиовизуалните услуги по заявка и тяхното потребление от екранната аудитория в дигитална среда, разгледана като настояща и предстояща в екранната комуникация.

Приемам като доказателство за самостоятелност на научното изследване и заявяване на лична позиция на докторанта направеното под линия на стр. 8 от Автореферата обобщение, което е от особено значение за перспективите на българска национална територия:

„Изборът все пак е силно моделиран и ограничен, поставен в дадени рамки от големите водещите световни компании за онлайн услуги. Както ще видим в дисертацията, особено засегнати от този ограничен избор са по-малките държави, включително България, които не могат със собствени сили да се борят на родния пазар с навлезлите чуждестранни конгломерати като HBO, Netflix, и т.н. и са изправени пред криза на културните и национални ценности. В защита на културно-националните ценности се очаква Европейският съюз до средата на 2019 година да приеме закон задължаващ доставчиците на онлайн видео по заявка да включват в каталога си минимум 30% съдържание произведено от съответната държава“.

Самият реферат цялостно и адекватно отразява съдържателните и приносните качества на дисертационния труд на Деница Петрова.

Приемам заявеното в приносите принципно твърдение, че в дисертацията е обособено ново теоретично поле за анализ на трансформациите на филмовата аудитория в „новите медии“, с което основната задача на доктората е изпълнена на добро научно ниво.

Като имам предвид качествата на дисертационния труд на тема „Трансформация на филмовите аудитории в новите медии“, приемам за успешно защитена тезата на докторант Деница Петрова. Заявявам позицията си да ѝ бъде дадена образователно - научната степен „Доктор“.

Гласувам с ДА.

Подпис:

Проф. д-р Станислав Семерджиев